

Bruxelles, 14. studenoga 2025.
(OR. en)

15434/25

FREMP 336
JAI 1688
AG 183
POLGEN 203
DISINFO 102
HYBRID 148
AUDIO 113
EDUC 447
JEUN 237
CULT 129
COMPET 1162

POP RATNA BILJEŠKA

Od: Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine
DEPREZ

Datum primitka: 12. studenoga 2025.

Za: Thérèse BLANCHET, glavna tajnica Vijeća Europske unije

Br. dok. Kom.: COM(2025) 790 final

Predmet: KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I
ODBORU REGIJA
Strategija EU-a za civilno društvo

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2025) 790 final.

Priloženo: COM(2025) 790 final

Bruxelles, 12.11.2025.
COM(2025) 790 final

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

Strategija EU-a za civilno društvo

1. UVOD

Otvoren prostor za građansko djelovanje s dinamičnim civilnim društvom u središtu je naših demokracija. Civilno društvo ima važnu ulogu u našim društvima u oblikovanju politika, partnerstvu s vladama radi provedbe javnih politika, pružanju socijalne potpore te potpore i usluga u zajednici, informiranju o važnim socijalnim pitanjima i predstavljanju različitih skupina u ranjivom položaju. Doprinos civilnog društva bitan je za poticanje angažmana i demokratskog sudjelovanja građana, kao i uključive javne rasprave, među ostalim aktivnim uključivanjem mladih. Civilno društvo također ima važnu ulogu u demokratskom sustavu provjere i ravnoteže jer pomaže u praćenju politika i donošenja odluka te potiče transparentnost i odgovornost.

Djelovanje civilnog društva na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini, i unutar EU-a i izvan njega, pomaže u **promicanju i zaštiti vrijednosti sadržanih u članku 2. Ugovora o Europskoj uniji i Povelji Europske unije o temeljnim pravima**. Prepoznajući njegovu važnu ulogu, u osnivačkim ugovorima Europske unije utvrđeno je da bi institucije EU-a trebale surađivati s civilnim društvom putem otvorenog, transparentnog i redovitog dijaloga te obavljati svoj rad na što otvoreniji način kako bi se osiguralo uključivo i aktivno sudjelovanje civilnog društva¹.

Suradnja s civilnim društvom važan je dio oblikovanja politika EU-a. Razni alati i postupci na razini EU-a omogućuju civilnom društvu da iznosi svoja stajališta i bude uključeno u osmišljavanje, provedbu, praćenje i evaluaciju zakonodavstva i politika EU-a i Komisija je uspostavila strukturirani dijalog s civilnim društvom u mnogim područjima politika. Nadalje, organizacije civilnog društva pružaju savjete i stručno znanje sudjelovanjem u radu stručnih skupina Komisije i drugih relevantnih foruma. **Europski gospodarski i socijalni odbor** također ima važnu ulogu u prenošenju glasa organiziranog civilnog društva na europsku razinu.

Kako bi taj **angažman bio uspješan**, EU sve više uviđa da je civilnom društvu potrebno **poticajno i sigurno okruženje s potporom** u cijelom EU-u². To uključuje **odgovarajuću zaštitu** organizacija civilnog društva i boraca za ljudska prava, koji imaju sve manje prostora za građansko djelovanje i suočavaju se s prijetnjama i napadima zbog svojeg rada³. Održiva i transparentna **financijska potpora** neophodna je i za uspješno civilno društvo i za osiguravanje neovisnog djelovanja organizacija civilnog društva.

Polazeći od postojećih okvira i obveze iz [političkih smjernica za razdoblje 2024. – 2029.](#) da se pojača suradnja s organizacijama civilnog društva i da im se osigura potpora i zaštita u svakodnevnom radu, u Strategiji EU-a za civilno društvo utvrđuje se niz konkretnih mjera na razini EU-a i na nacionalnoj razini, među ostalim za vanjsko djelovanje EU-a. Te su mjere strukturirane oko tri glavna cilja:

¹Članak 11. UEU-a; članak 15. stavak 1. UFEU-a.

²Vidjeti [Strategiju za Povelju iz 2020.](#) i [Izvešće o Povelji za 2022.](#), [Izvešće Europskog parlamenta iz 2022. o smanjenju prostora za djelovanje civilnog društva u Europi](#), [Zaključke Vijeća o primjeni Povelje EU-a o temeljnim pravima](#).

³Članci 11. i 12. Povelje.

- jačanje uspješne i smislene suradnje s civilnim društvom kao partnerom u upravljanju,
- osiguravanje otvorenog, sigurnog i poticajnog prostora za građansko djelovanje pružanjem potpore i zaštite organizacijama civilnog društva,
- pružanje potpore organizacijama civilnog društva odgovarajućim, održivim i transparentnim financiranjem.

Komisija će uspostaviti **platformu civilnog društva**, koja će osigurati redovit i strukturiran okvir za suradnju s organizacijama civilnog društva u područjima relevantnima za čuvanje vrijednosti EU-a, posebno organizacijama koje se bave promicanjem demokracije, vladavine prava, jednakosti i temeljnih prava, u skladu s političkim smjernicama.

Strategija uspostavlja i zajednički okvir za usmjeravanje i jačanje suradnje Komisije s organizacijama civilnog društva. Uzimajući u obzir da svako područje politike može imati posebne zahtjeve i različite mehanizme za sudjelovanje, ne nastoji ih standardizirati. Umjesto toga utvrđuje **skup vodećih načela**, koja će služiti kao zajednički okvir za provedbu posebnih dijaloga s civilnim društvom u svim sektorima politika, s naglaskom na ključnim parametrima za dijalog, kao što su partnerstvo, transparentnost, zastupljenost i odgovornost. Pri utvrđivanju tih načela u Strategiji se u potpunosti uzimaju u obzir i dopunjuju postojeći institucionalni mehanizmi, posebno oni Europskog gospodarskog i socijalnog odbora.

Cilj je Strategije proširiti mjere na razini EU-a i na nacionalnoj razini bliskom suradnjom s državama članicama i zemljama proširenja⁴ kako bi se promicao i održao prostor za uspješno građansko djelovanje. Nastoji poticati i **veću usklađenost između unutarnjih i vanjskih aktivnosti EU-a** u tom području. Za postizanje tih ciljeva ključna je suradnja između institucija i tijela EU-a, uključujući Europsku službu za vanjsko djelovanje, Europski gospodarski i socijalni odbor i Agenciju EU-a za temeljna prava (FRA), i država članica. Dosljednim pristupom i dobrom suradnjom potaknut će se osjećaj zajedničke odgovornosti, koji će koristiti društvu u cjelini jačanjem demokratskog sudjelovanja, otpornosti i povjerenja javnosti. Ovom se Strategijom dopunjuju mjere utvrđene u **Europskom štitu za zaštitu demokracije**.

U pripremi Strategije Komisija je prikupila informacije u opsežnim savjetovanjima s nizom različitih dionika⁵. Uzelo se u obzir i [mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora](#) i informacije iz država članica i iz komunikacije s Agencijom Europske unije za temeljna prava, Europskim parlamentom i Europskim odborom regija.

⁴Zemlje kandidatkinje i potencijalne kandidatkinje za pristupanje EU-u bit će uključene u relevantne mjere i povezane slično državama članicama. U Strategiji se prostor za građansko djelovanje u državama članicama i zemljama proširenja smatra kontinuumom i zajedničkim prostorom.

⁵Savjetovanja su uključivala javnu anketu, istraživanje Eurobarometra i ciljane savjetodavne sastanke s organizacijama civilnog društva, donatorima, međunarodnim organizacijama i nacionalnim institucijama za ljudska prava. Komisija se savjetovala s organizacijama civilnog društva mladih u okviru Komisijine provjere usklađenosti zakonodavstva s pravima mladih.

2. CIVILNO DRUŠTVO KAO PARTNER U UPRAVLJANJU: JAČANJE DJELOTVORNOG I SMISLENOG ANGAŽMANA

Civilno društvo doprinosi **djelotvornijem, uključivijem i reprezentativnijem oblikovanju politika na razini EU-a te na nacionalnoj i lokalnoj razini**. Osiguravanje da organizacije civilnog društva mogu smisleno sudjelovati u javnom životu i transparentnim postupcima iznositi svoja stajališta važan je element stabilnog i uključivog procesa oblikovanja politika.

Za potrebe Strategije **organizacije civilnog društva** općenito se shvaćaju kao sve **nedržavne, neprofitne, neovisne, nepristrane i nenasilne organizacije** putem kojih ljudi ostvaruju i brane zajedničke ciljeve i ideale⁶. Riječ je o samoupravnim subjektima koji su neovisni o vladi ili poslovnim interesima, obuhvaćaju skupine od neformalnih do poluformalnih i formalnih, a mogu se temeljiti na članstvu, ciljevima ili uslugama⁷. Mogu djelovati na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini, a njima mogu upravljati volonteri i/ili plaćeno osoblje.

Borcima za ljudska prava općenito se smatraju pojedinci, skupine i tijela društva koji promiču i štite općepriznata ljudska prava i temeljne slobode, uključujući prava djece⁸.

Strategija je usmjerena na organizacije civilnog društva i borbe za ljudska prava. Suradnja sa socijalnim partnerima (npr. predstavnicima poslodavaca i radnika) nije obuhvaćena Strategijom zbog njihova posebnog statusa u skladu s pravom EU-a, kako je navedeno u članku 154. UFEU-a.

U skladu s vrijednostima EU-a **Strategija obuhvaća odgovorne, neovisne i transparentne organizacije civilnog društva** koje dijele i funkcioniraju u skladu s predanošću EU-a poštovanju ljudskog dostojanstva, sloboda, demokracije, jednakosti, vladavine prava i temeljnih prava.

Europljani jasno prepoznaju doprinose organizacija civilnog društva jer 87 % ispitanika u [istraživanju Eurobarometra iz 2023.](#) smatra da te organizacije imaju važnu ulogu u promicanju i zaštiti demokracije i drugih vrijednosti EU-a, kao što je poštovanje temeljnih prava, među ostalim u smislu poticanja dobro informirane i pluralističke demokratske rasprave. U [istraživanju Eurobarometra iz 2025.](#) 42 % ispitanika smatra da je najvažnije područje rada civilnog društva razotkrivanje korupcije, zatim obrana prava pojedinaca (41 %), pružanje usluga (39 %) i praćenje vladinih mjera (28 %).

2.1. Jačanje suradnje i dijaloga s civilnim društvom

⁶Vidjeti [Preporuku Komisije \(EU\) 2023/2836](#) o promicanju angažmana i djelotvornog sudjelovanja građana i organizacija civilnog društva u oblikovanju javnih politika; [Smjernice za potporu EU-a civilnom društvu u regiji proširenja za razdoblje 2021. – 2027.](#); i Komunikaciju Komisije [„O temeljima demokracije i održivog razvoja: suradnja Europe s civilnim društvom u vanjskim odnosima”](#). Pojam „organizacije civilnog društva” koji se koristi u ovoj Strategiji nije pravno obvezujuća definicija i u skladu s pravom EU-a za organizacije navedene u ovoj Komunikaciji mogu se primjenjivati posebni zahtjevi, na primjer iz [Financijske uredbe](#) EU-a.

⁷Primjeri uključuju organizacije u zajednici, vjerske organizacije, nevladine organizacije, dobrotvorne organizacije, zaklade, pokrete mladih i društvene pokrete te zadruge.

⁸U Strategiji se pojam „organizacije civilnog društva” odnosi i na organizacije civilnog društva i na borbe za ljudska prava, ali ne uključuje pojedince ili skupine koji počinu ili šire nasilje. Vidjeti odlomke 2. i 3. [Smjernica EU-a o borcima za ljudska prava](#) i uvodnu izjavu 11. [Direktive EU-a protiv strateških tužbi usmjerenih protiv javnog djelovanja](#).

Civilno društvo ima važnu ulogu u pružanju savjeta, potpore i stručnog znanja **u razvoju i provedbi zakonodavstva i politika EU-a** u nizu sektora, kao što su poljoprivreda, kohezijska politika, kultura, socijalna politika, obrazovanje i mladi, pravosuđe i unutarnji poslovi, zaštita potrošača, politika tržišnog natjecanja, medijska i digitalna politika, migracije i azil, istraživanje i inovacije, klima i okoliš, mobilnost, trgovina i održivi razvoj, humanitarna pomoć i međunarodna suradnja te politika proširenja. U širem smislu, pomaže u promicanju i zaštiti prava sadržanih u Povelji⁹, sprečavanju i suzbijanju diskriminacije, promicanju aktivnog građanstva i poticanju mladih da sudjeluju u demokratskim procesima. Doprinosi i poticanju društvene pripravnosti i otpornosti¹⁰. Važan je partner u praćenju provedbe i napretka pristupnih reformi i pregovora u kontekstu proširenja.

Na razini EU-a postoje **razne mogućnosti angažmana** za organizacije civilnog društva tijekom cijelog ciklusa donošenja politika u svim područjima politika, od početnih faza pripreme inicijativa do faze provedbe. Na primjer, portal „Iznesite svoje mišljenje” koristi se za sve doprinose zakonodavnim prijedlozima, evaluacijama, provjerama prikladnosti i komunikaciji putem javnih savjetovanja.

Komisija se za suradnju s organizacijama civilnog društva koristi nizom raznih oblika **savjetovanja**. Pored [alata za bolju regulativu](#), postoje i formalno strukturirani dijalozi kao što su **dijalozi o provedbi** ili **dijalozi o politikama za mlade**, **savjetodavni odbori**, **stručne skupine** i drugi fleksibilni oblici suradnje (npr. *ad hoc* fokusne skupine za određena pitanja, platforme i mreže za dionike). Na nacionalnoj razini [EU mreža lokalno izabраних političara](#), kojom zajednički upravljaju Komisija i Odbor regija, i [centri Europe Direct](#) mogu pomoći u povezivanju i suradnji s civilnim društvom na terenu. Komisija i delegacije EU-a također redovito surađuju s organizacijama civilnog društva u zemljama proširenja i trećim zemljama.

U raznim područjima politika postoje **posebni dijalozi s civilnim društvom**. Na primjer, strukturirani dijalog s civilnim društvom u području zapošljavanja i socijalne politike provodi se u postupku [europskog semestra](#), i organizacije civilnog društva važni su partneri u provedbi [europskog stupa socijalnih prava](#). Dijalozi s civilnim društvom ponekad obuhvaćaju i određene sektorske dionike. Na primjer, organizacije koje predstavljaju ruralne zajednice putem [pakta za ruralna područja](#) u okviru Vizije za poljoprivredu i hranu, ili dijalog s vjerskim ili nekonfesionalnim skupinama, propisan člankom 17. UFEU-a. [Europska platforma za pitanja invaliditeta](#) podupire suradnju s državama članicama i organizacijama civilnog društva u provedbi [Strategije o pravima osoba s invaliditetom](#), a [Platforma EU-a za sudjelovanje djece](#) promiče pravo djece da izraze svoje mišljenje u postupku donošenja politika i poticanjem djece na sudjelovanje podupire civilno društvo¹¹.

Platforma civilnog društva, koja će početi s radom 2026., ojačat će **dijalog o vrijednostima EU-a**. Osigurat će **redovit i strukturiran okvir** za dijalog o zaštiti i

⁹Vidjeti, na primjer, [Godišnje izvješće o primjeni Povelje EU-a o temeljnim pravima za 2022.](#)

¹⁰[Zajednička komunikacija](#)o Europskoj strategiji za Uniju pripravnosti.

¹¹Drugi primjeri uključuju [novi europski Bauhaus](#), Savjetodavni odbor za jednake mogućnosti za žene i muškarce, [Skupinu dionika EU-a za mlade](#), [Platformu civilnog društva EU-a protiv trgovine ljudima](#), [stručnu skupinu za stajališta migranata u području migracija, azila i integracije](#), [Forum civilnog društva o drogama](#), [Forum EU-a i nevladinih organizacija o ljudskim pravima](#), [dijalog s civilnim društvom o trgovini](#), [Forum civilnog društva za borbu protiv rasizma](#), [platformu EU-a za prava žrtava](#), [Europsku platformu za Rome](#), [savjetodavnu skupinu za politiku zaštite potrošača](#).

promicanju vrijednosti EU-a, pojednostavniti i ojačati angažman u području temeljnih prava, demokracije, jednakosti i vladavine prava te osigurati prostor za rješavanje problema s kojima se suočavaju organizacije civilnog društva koje djeluju u tim područjima¹². Olakšat će komunikaciju o ciljevima Strategije da se pojača sudjelovanje, potpora i zaštita i omogući pravodoban i smislen doprinos razvoju politika, te komunikaciju o financiranju.

Kako bi se povećala vidljivost i dostupnost informacija te olakšalo sudjelovanje organizacija civilnog društva, Komisija će uspostaviti **internetske stranice** Platforme civilnog društva, na kojima će objavljivati informacije i resurse o radu Platforme te informacije o dijalozima Komisije s civilnim društvom u drugim područjima politika. Time će se organizacijama omogućiti da lako pronađu informacije, datume, uvjete za sudjelovanje i mogućnosti iskazivanja interesa za sudjelovanje u različitim dijalozima.

U okviru Platforme Komisija će zajedno s Europskim gospodarskim i socijalnim odborom organizirati **godišnji sastanak na vrhu** kako bi se razvile sinergije među aktualnim dijalozima i raspravljalo o strateškim prioritetima.

Platforma će imati fleksibilnu, prilagodljivu strukturu, osmišljenu kako bi se odgovorilo na promjenjive potrebe i prioritete. Pri razvoju Platforme Komisija će se osloniti na postojeću najbolju praksu unutar Komisije, kao i na stručno znanje relevantnih dionika, posebno Europskog gospodarskog i socijalnog odbora i [Platforme za temeljna prava](#) Agencije Europske unije za temeljna prava. Platforma se s vremenom može proširiti na druga područja politike.

2.2. Vodeća načela za uspješan i smislen dijalog s civilnim društvom

U savjetovanjima s dionicima pokazalo se da bi, iako postoje mnoge bitne strukture za sudjelovanje, trebalo težiti **većoj dosljednosti** među njima. Prepoznajući da će dijalog, kako bi bio uspješan i smislen, uvijek trebati prilagoditi posebnim ciljevima i potrebama specifičnima za sektor, u Strategiji se predlaže **10 vodećih načela za dijalog između Komisije i civilnog društva**¹³.

Ta vodeća načela trebala bi služiti kao zajednički okvir za vođenje namjenskih dijaloga s organizacijama civilnog društva u svim sektorima politika te se primjenjivati i na Komisiju i na organizacije civilnog društva. Važno je da se organizacije civilnog društva same pobrinu za to da njihove prakse i strukture budu **transparentne, odgovorne i u skladu s vrijednostima EU-a** kako bi njihovo sudjelovanje u takvim dijalozima bilo odgovorno i utemeljeno na zajedničkim standardima, uz poštovanje uloga institucija EU-a i smjernica za dobivanje financijskih sredstava¹⁴. Načela se temelje na raznim savjetovanjima, dokumentima o politikama i preporukama EU-a, postojećoj najboljoj praksi u EU-u te standardima i praksi na međunarodnoj razini¹⁵.

¹²Vidjeti najnovije podatke, na primjer [Agencija za temeljna prava, Protecting civil society – Update 2023 \(Zaštita civilnog društva – ažurirani podaci 2023.\)](#); [Savjetovanja Agencije za temeljna prava o prostoru za građansko djelovanje 2024. – glavni zaključci](#); [Sažeto činjenično izvješće](#) o savjetovanjima za Strategiju EU-a za civilno društvo.

¹³Ta bi načela trebala usmjeravati mehanizme dijaloga s organizacijama civilnog društva; pritom se ne zanemaruje da postoje mnogi drugi oblici sudjelovanja, kao što su europske građanske inicijative, javna savjetovanja, otvorene inovacije, građanska znanost ili reprezentativni procesi rasprave.

¹⁴Vidjeti objavljene [Smjernice](#) Komisije.

¹⁵[Sažeto činjenično izvješće](#); Preporuka Komisije (EU) 2023/2836; Mišljenje EGSO-a SOC/840-EESC-2025; [Plan glavnog tajnika Vijeća Europe](#) za suradnju s civilnim društvom 2024. – 2027., SG/Inf(2023)28;

10 vodećih načela za dijalog s civilnim društvom

- 1) **Partnerstvo**: trebalo bi cijeniti proaktivan doprinos civilnog društva kao partnera u oblikovanju dijaloga, određivanju prioriteta i programa, definiranju ciljeva ili evaluaciji rezultata.
- 2) **Sveobuhvatnost**: u okviru dijaloga trebalo bi uključiti civilno društvo u raznim fazama oblikovanja politika.
- 3) **Predvidljivost i redovitost**: dijalog bi trebao biti dio predvidljivog i redovitog postupka i uključivati odgovarajuće vremenske okvire za podneske.
- 4) **Transparentnost**: treba osigurati jasnoću komunikacije u vezi postupaka, ciljeva, rokova i kriterija sudjelovanja te pravovremen i dovoljan pristup relevantnim dokumentima, u skladu s primjenjivim pravnim zahtjevima.
- 5) **Reprezentativnost**: odabir sudionika trebao bi se temeljiti na neovisnosti, legitimnosti, reprezentativnosti i stručnosti organizacija i na njihovu poštovanju vrijednosti EU-a.
- 6) **Uključivost**: u dijalogu treba nastojati obuhvatiti odgovarajući spektar organizacija, vodeći računa o sektorskoj i geografskoj ravnoteži, te uključiti i organizacije koje predstavljaju skupine koje su nedovoljno zastupljene, marginalizirane ili u ranjivom položaju.
- 7) **Pristupačnost**: dijaloge, bilo da se odvijaju na internetu ili u drugom okruženju, trebalo bi osmisliti i realizirati uz pomoć odgovarajućih tehnoloških alata kako bi se uklonile prepreke pristupačnosti i omogućilo potpuno i ravnopravno sudjelovanje.
- 8) **Odgovornost**: povratne informacije o tome kako dijalog doprinosi napretku politika trebale bi pomoći u stvaranju uzajamne odgovornosti i povjerenja.
- 9) **Osiguravanje sredstava**: ako je primjenjivo, trebalo bi staviti na raspolaganje financijsku ili logističku potporu kako bi se omogućilo sudjelovanje, uzimajući u obzir potrebe lokalnih organizacija i organizacija koje djeluju u zajednicama kako bi se osiguralo da one ne budu isključene jer raspolažu ograničenim sredstvima.
- 10) **Sigurnost**: trebalo bi uspostaviti zaštitne mjere kako bi se osiguralo da organizacije mogu sigurno sudjelovati u dijalogu, među ostalim odgovarajuće mjere za zaštitu osobnih i povjerljivih podataka.

Ta načela odražavaju ključne parametre za građanski angažman utvrđene u [Preporuci Komisije \(EU\) 2023/2836](#), prema kojoj se države članice također pozivaju da građanima i organizacijama civilnog društva otvore veće mogućnosti za stvarno sudjelovanje u postupcima oblikovanja javnih politika na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini. Kao odgovor na Preporuku nekoliko država članica poduzelo je korake kako bi osiguralo njezinu provedbu, među ostalim uspostavom novih institucionalnih okvira i platformi za dijalog s civilnim društvom, pripremom smjernica za savjetovanja tijekom postupka donošenja odluka, redovitom suradnjom s civilnim društvom u svim područjima politika i sustavnijim osiguravanjem sudjelovanja civilnog društva u postupcima savjetovanja¹⁶.

Ostvaren je znatan napredak, ali organizacije civilnog društva i dalje prijavljuju određene nedostatke i nakon gotovo dvije godine od donošenja ove Preporuke postoji potreba za **daljnjim prikupljanjem podataka i daljnjim postupanjem** u vezi s njezinom provedbom. Komisija će stoga i dalje **podupirati izgradnju kapaciteta na nacionalnoj razini** za provedbu Preporuke i organizirati razmjene s državama članicama u suradnji s Europskim gospodarskim i socijalnim odborom i Agencijom Europske unije za temeljna prava. Fokus će biti na jačanju angažmana, potpore i zaštite civilnog društva na nacionalnoj razini.

Komisija također planira povećati suradnju s civilnim društvom putem raznih platformi i inicijativa. Uključit će mlade i organizacije u razne forume za mlade, potaknuti sudjelovanje civilnog društva u raspravama na Platformi za građanski angažman i povezati civilno društvo s doprinosom građana s europskih panela građana i građanki kako bi se doprinijelo oblikovanju politika EU-a.

Civilno društvo ključan je akter u programu proširenja. Dinamično civilno društvo doprinosi procesu pristupanja u državama koje žele postati članice EU-a. Uključenost civilnog društva u proces proširenja može pomoći građanima da bolje razumiju reforme koje su potrebne za ispunjavanje uvjeta za pristupanje. Kako bi se povećalo sudjelovanje civilnog društva u tim procesima, Komisija će usmjeravati rad na institucionalizaciji i standardizaciji tuzemnih savjetovanja s organizacijama civilnog društva pri pripremi sastanaka relevantnih tijela u okviru sporazuma o pridruživanju te pri daljnjem postupanju i praćenju nakon tih sastanaka.

Komisija će poduzeti sljedeće:

- uspostaviti platformu civilnog društva kako bi se povećala suradnja s organizacijama civilnog društva aktivnima u promicanju i zaštiti vrijednosti EU-a, uz mogućnost da se to s vremenom proširi na druga područja politika,
- organizirati godišnji sastanak na vrhu Platforme civilnog društva zajedno s Europskim gospodarskim i socijalnim odborom,
- promicati primjenu deset vodećih načela za dijalog s civilnim društvom,
- surađivati s civilnim društvom u okviru savjetodavnog odbora predsjednice Europske komisije za pitanja mladih, skupine dionika EU-a za mlade, dijaloga EU-a s mladima i dijaloga o politikama za mlade te poticati sudjelovanje civilnog društva u raspravama koje se najavljuju na Platformi za građanski angažman,

¹⁶Na primjer, u Češkoj, Danskoj, Njemačkoj, Irskoj, Francuskoj, Portugalu, Latviji i Finskoj osnovano je nekoliko savjetodavnih tijela koja uključuju organizacije civilnog društva kako bi se vladama pružalo savjete u različitim područjima (npr. prava djece, prava starijih osoba, nacionalne manjine i ravnopravnost LGBTIQ+ osoba).

- surađivati s civilnim društvom u kontekstu europskih panela građana i građanki s ciljem povezivanja organizacija civilnog društva i suradnje s građanima u oblikovanju politika EU-a,
- podupirati izgradnju nacionalnih kapaciteta i organizirati razgovore s državama članicama u kontekstu Preporuke Komisije (EU) 2023/2836 o sudjelovanju civilnog društva, u suradnji s relevantnim akterima, uključujući Europski gospodarski i socijalni odbor i Agenciju Europske unije za temeljna prava,
- institucionalizirati i standardizirati tuzemna savjetovanja s organizacijama civilnog društva pri pripremi sastanaka relevantnih tijela u okviru sporazuma o pridruživanju te pri daljnjem postupanju i praćenju nakon tih sastanaka.

Države članice pozivaju se da:

- jačaju mehanizme i politike za sudjelovanje u skladu s načelima utvrđenima u Strategiji, među ostalim poduzimanjem daljnjih koraka za potpunu provedbu Preporuke Komisije (EU) 2023/2836 u pogledu stvarnog sudjelovanja organizacija civilnog društva.

3. PRUŽANJE POTPORE I ZAŠTITE: OSIGURAVANJE OTVORENOG, SIGURNOG I POTICAJNOG PROSTORA ZA GRAĐANSKO DJELOVANJE

Za prostor za uspješno građansko djelovanje¹⁷ potrebno je **poticajno pravno, administrativno i regulatorno okruženje** u kojem se organizacije civilnog društva međusobno podupiru i pospješuju te u kojem su zaštićene i mogu slobodno djelovati. Prema [istraživanju Eurobarometra o vladavini prava iz 2024.](#) 86 % Europljana smatra da je važno da mediji i organizacije civilnog društva u svim državama članicama mogu djelovati slobodno i bez pritiska. Održavanje takvog slobodnog i poticajnog okruženja zahtijeva **praćenje i djelotvorne odgovore** u slučaju pojave prijetnji ili napada.

Potpورا dinamičnom civilnom društvu i dalje je ključna u radu Komisije u svim područjima politika te se odražava u mnogim strategijama i dokumentima o politikama¹⁸. [Godišnje izvješće o primjeni Povelje za 2022.](#) bilo je usmjereno na prostor za građansko djelovanje, pregled postojećih mjera i utvrđivanje nedostataka i područja u kojima su potrebna poboljšanja, a dopunjeno je zaključcima Vijeća na tu temu¹⁹.

Predloženo je nekoliko mjera za zaštitu prostora za građansko djelovanje. Na primjer, uklanjanjem sustavnih prepreka koje ometaju prekograničnu suradnju među organizacijama civilnog društva [Akcijski plan za socijalnu ekonomiju](#) i [Preporuka Vijeća o razvoju okvirnih uvjeta za socijalnu ekonomiju](#) usmjereni su na jačanje organizacija civilnog društva jačanjem njihova kapaciteta, vidljivosti i učinka u socijalnoj ekonomiji.

¹⁷Prostor za građansko djelovanje odnosi se na „okruženje koje ljudima i skupinama – to jest „akterima u građanskom prostoru” – omogućuje da svojim sudjelovanjem imaju stvarnog utjecaja na politički, gospodarski, društveni i kulturni život u svojim društvima” ([Smjernice UN-a za zaštitu i promicanje građanskog prostora](#)) ili „skup pravnih, političkih, institucionalnih i praktičnih uvjeta koji su nevladinim akterima potrebni za pristup informacijama, izražavanje, udruživanje, organiziranje i sudjelovanje u javnom životu” (OECD, [Zaštita i promicanje građanskog prostora](#)).

¹⁸Vidjeti [Strategiju za jačanje primjene Povelje o temeljnim pravima u EU-u](#) iz 2020., [Akcijski plan za europsku demokraciju](#) iz 2020. i konkretne primjere kao što su [strategije za Uniju ravnopravnosti; novi europski Bauhaus](#) i [Strategija za potrošače za razdoblje 2025. – 2030.](#)

¹⁹[Zaključci Vijeća o primjeni Povelje EU-a o temeljnim pravima.](#)

Komisija je poduzela i konkretne korake za stvaranje poticajnijeg okruženja za civilno društvo, uključujući mjere za osiguravanje pravednog oporezivanja dobrotvornih organizacija i zaštitu njihova pristupa financijskim uslugama. Na primjer, u skladu s nedavno donesenom [Uredbom o sprečavanju pranja novca](#) uvedene su mjere kojima se osigurava da se organizacijama civilnog društva ne uskraćuje pružanje financijskih usluga, kao što su bankovni računi, samo zato što djeluju u zemljama za koje se smatra visokorizičnima kad je riječ o pranju novca²⁰.

3.1. Razumijevanje prepreka i prijetnji: praćenje prostora za građansko djelovanje

Dionici izvješćuju o mjerama kojima se, prema njihovu mišljenju, **ograničava okruženje** u kojem djeluju organizacije civilnog društva i borci za ljudska prava²¹. To može uključivati nerazmjerne i opterećujuće zahtjeve za registraciju, nepravedna pravila o poreznom ili financijskom izvješćivanju, nedostatke u pristupu financiranju, nepotrebne prepreke primanju financijskih usluga i pravne zahtjeve kojima se ograničava prekogranično poslovanje.

Neke organizacije civilnog društva također sve češće izvješćuju o **prijetnjama i napadima**, uključujući napade na njihovo osoblje ili prostorije, kampanje ocrnjivanja i dezinformiranja ili strateške tužbe usmjerene protiv javnog djelovanja. Civilno društvo također zabrinjavaju pokušaji neopravdanog raspuštanja udruga, ukidanje struktura dijaloga, diskrecijsko zamrzavanje ili ukidanje financijskih sredstava ili nezakonite mjere nadzora. Transnacionalna represija iz trećih zemalja sve je češća pojava, koja posebno pogađa borce za ljudska prava²². Prekogranična priroda takve represije stvara im znatne prepreke pri podnošenju pritužbi, traženju zaštite ili ostvarivanju pravde. U tom se pogledu često suočavaju s posebnim preprekama povezanim s putnim ispravama i zahtjevima u pogledu viza²³, kao i s administrativnim preprekama i kašnjenjima.

To može imati **domino-efekt** i jako obeshrabriti organizacije civilnog društva te dovesti do toga da ograniče svoje djelovanje. Nadalje, time su posebno pogođene organizacije civilnog društva koje rade na temama povezanim s demokracijom, vladavinom prava i temeljnim pravima te skupine koje su nedovoljno zastupljene, marginalizirane i u ranjivom položaju²⁴. Za rješavanje tih problema potreban je dosljedan i sveobuhvatan pristup EU-a i država članica.

Stvarno **praćenje prostora za građansko djelovanje** ključno je za podupiranje i zaštitu organizacija civilnog društva u njihovu radu. Jasno utvrđivanje rizika i prijetnji omogućuje konkretne daljnje mjere aktera koji su opremljeni za pružanje potpore, kako **preventivne** (kao odgovor na rane znakove upozorenja) tako i **reaktivne** (u slučaju stvarnih prijetnji ili napada). Takve mjere mogu uključivati javne izjave u kojima se osuđuje štetan razvoj

²⁰Članak 21. stavak 3. i uvodna izjava 53. [Uredbe \(EU\) 2024/1624](#).

²¹[Savjetovanja Agencije za temeljna prava o prostoru za građansko djelovanje 2024. – glavni zaključci; Sažeto činjenično izvješće](#).

²²Pojam „transnacionalna represija” odnosi se na vrstu političke represije koju određena država provodi izvan svojih granica; vidjeti, na primjer, [Izješće Ureda visokog povjerenika UN-a za ljudska prava o transnacionalnoj represiji](#).

²³Vidjeti, na primjer, [Priručnik o Zakoniku EU-a o vizama](#), u kojem su navedene posebne smjernice za pomoć borcima za ljudska prava.

²⁴Vidjeti, na primjer, [Rezoluciju 2021/2103\(INI\)](#) Europskog parlamenta, [FRA, Zaštita civilnog društva – ažurirana verzija za 2023.](#)

događaja i izražava potpora radu organizacija civilnog društva, financiranje psihosocijalne potpore, pravne savjete i financiranje za hitne slučajeve.

Komisija je razvila vlastite alate za praćenje i procjenu koji su također usmjereni na aspekte povezane s prostorom za građansko djelovanje. U skladu s [izvješćima o vladavini prava](#) Komisija prati razvoj događaja u svim državama članicama i nekim zemljama proširenja i bilježi pozitivna i negativna kretanja u vezi s prostorom za građansko djelovanje te prema potrebi izdaje posebne preporuke. Za zemlje proširenja takve se informacije prate i u okviru godišnjeg paketa za proširenje²⁵.

Komisija prima i informacije o izazovima s kojima se organizacije civilnog društva suočavaju na *ad hoc* osnovi u okviru vlastite suradnje s civilnim društvom. Osim toga, Komisija pruža financijsku potporu u okviru programa za nekoliko projekata koje vode konzorciji organizacija civilnog društva koji prate prostor za građansko djelovanje u EU- i izvan njega²⁶.

Komisija se nadalje oslanja na aktivnosti praćenja koje provode drugi akteri, uključujući nacionalne institucije za ljudska prava i međunarodne organizacije²⁷. **FRA** ima ključnu ulogu u tom području jer [objavljuje izvješća o prostoru za građansko djelovanje](#), ističe obećavajuće prakse, podupire komunikaciju međunarodnih i nacionalnih aktera te izdaje preporuke u tom području.

3.2. Pružanje odgovora na razini EU-a

Nekoliko zakonodavnih akata EU-a izravno doprinosi zaštiti organizacija civilnog društva u EU-u. Na primjer, [Direktivom protiv strateških tužbi usmjerenih protiv javnog djelovanja](#) i povezanom [Preporukom](#) predviđaju se postupovna jamstva za zaštitu osoba uključenih u javno djelovanje, uključujući organizacije civilnog društva, od očito neosnovanih tužbi ili zlonamjernih sudskih postupaka. U svrhu potpore provedbi Komisija će podupirati **osposobljavanje pravosudnih stručnjaka** na temu strateških tužbi usmjerenih protiv javnog djelovanja koje se pokreću protiv organizacija civilnog društva, kao i na temu sudskih postupaka povezanih s Poveljom, posebno u pogledu slobode udruživanja, izražavanja i okupljanja.

Komisija podupire nekoliko mjera zaštite koje se provode u okviru posebnih inicijativa pod vodstvom organizacija civilnog društva. Ključna mjera koju financira EU u okviru programa [Građani, ravnopravnost, prava i vrijednosti \(CERV\)](#) je **financijska potpora trećim stranama**, koja organizacijama civilnog društva koje primaju sredstva EU-a omogućuje da djeluju kao posrednici koji mogu izgraditi kapacitete i raspodijeliti sredstva manjim ili lokalnim organizacijama civilnog društva, uključujući one koje će možda morati odgovoriti na hitne ili neočekivane situacije. EU je nedavno objavio i poziv na jačanje Europske mreže za provjeravanje činjenica, uključujući program zaštite od uznemiravanja, prepoznajući da se zajednica koja provjerava činjenice sve više napada, optužuje za cenzuru i suočava sa zastrašivanjem.

²⁵Vidjeti [paket za proširenje EU-a](#), koji obuhvaća Albaniju, Bosnu i Hercegovinu, Kosovo, Crnu Goru, Sjevernu Makedoniju, Srbiju, Gruziju, Republiku Moldovu, Ukrajinu i Tursku.

²⁶Vidjeti na primjer: projekt [Praćenje prostora za građansko djelovanje \(MACS\)](#); [Godišnje izvješće o trenutnom stanju u vezi sa Smjernicama za potporu EU-a civilnom društvu u regiji proširenja](#); [alat za mjerenje stanja civilnog društva \(CSO Meter\)](#); i [sustav EU-a za poticajno okruženje za civilno društvo](#).

²⁷Vidjeti, na primjer, [bazu podataka o stanju vladavine prava u Europi](#) koju održava Europska mreža nacionalnih institucija za ljudska prava; globalno praćenje koje provodi [Civicus](#); [Izvješće Ureda visokog povjerenika UN-a za ljudska prava za 2024. o prostoru za civilno društvo](#); [neovisni mehanizam izvješćivanja Partnerstva za otvorenu vlast](#) i [Platformu Vijeća Europe za sigurnost novinara](#).

U kontekstu **proširenja i pristupanja** i dalje je ključno poticati poticajno okruženje i osigurati veći i korisniji utjecaj organizacija civilnog društva. Pri procjeni funkcioniranja demokratskih institucija ispituje se i okruženje u kojem djeluju organizacije civilnog društva. Pri donošenju [revidirane metodologije proširenja](#) 2020. naglašeno je da bi se sve ključne reforme u zemljama proširenja trebale provoditi na potpuno transparentan i uključiv način, uz sudjelovanje dionika. U skladu s tom revidiranom metodologijom zemlje kandidatkinje dužne su izraditi plan za funkcioniranje demokratskih institucija, u kojem se navode konkretne mjere za jačanje poticajnog okruženja za civilno društvo.

3.3. Zaštita prostora za građansko djelovanje na nacionalnoj razini

Države članice imaju ključnu ulogu u osiguravanju i zaštiti prostora za građansko djelovanje na nacionalnoj i lokalnoj razini te su često prve koje pružaju konkretnu potporu organizacijama civilnog društva kojima prijeti rizik. Stoga je suradnja s državama članicama na promicanju sigurnog i poticajnog okruženja za organizacije civilnog društva u cijelom EU-u važan prioritet Komisije.

U Preporuci Komisije (EU) 2023/2836 države članice se pozivaju da prate kretanja u prostoru za građansko djelovanje pomoću jasnih pokazatelja i strukturiranih okvira za izvješćivanje. Potiče ih se da promiču suradnju i koordinaciju među svim relevantnim dionicima, olakšavaju pristup posebnim postupcima ili kanalima za prijavljivanje prijetnji i napada te sustavno dokumentiraju i analiziraju radno okruženje organizacija civilnog društva. Nekoliko država članica odgovorilo je na Preporuku Komisije donošenjem **mjera za jačanje prostora za građansko djelovanje na nacionalnoj razini**. Te mjere uključuje uspostavu namjenskih nacionalnih strategija za jačanje suradnje građana, organizacija civilnog društva i lokalnih tijela u građanskom sudjelovanju. Neke su zemlje uspostavile projekte za smanjenje administrativnog opterećenja pri ostvarivanju prava na okupljanje i udruživanje ili su uvele posebne porezne i druge poticaje za financiranje organizacija civilnog društva²⁸.

Nekoliko država članica uvelo je i mjere za zaštitu organizacija civilnog društva, među ostalim putem općeg sustava pravnih lijekova dostupnih u nacionalnim sustavima upravnog, građanskog i kaznenog pravosuđa. Neke su uspostavile ili podržavaju **posebne usluge savjetovanja**, s posebnim naglaskom na mržnji (na internetu) i diskriminaciji²⁹. Nacionalna neovisna tijela i institucije, posebno nacionalne institucije za ljudska prava, tijela za ravnopravnost i pravobranitelji, mogu imati ključnu ulogu u zaštiti organizacija civilnog društva na nacionalnoj razini, informiranju javnosti i podupiranju izgradnje kapaciteta te pomagati da se njihov glas dalje čuje. Sve su to primjeri **jasnog ulaganja** u osiguravanje poticajnog okruženja za civilno društvo i odgovora kada je ono ugroženo.

3.4. Jačanje potpore i zaštite

Iako je na razini EU-a i na nacionalnoj razini ostvaren znatan napredak, dionici pozivaju na koordiniraniji pristup zaštiti organizacija civilnog društva; potrebno je snažnije

²⁸Vidjeti, na primjer, češku nacionalnu [Strategiju](#) za suradnju između javne uprave i nevladinih neprofitnih organizacija za razdoblje 2021. – 2030. i njezino Državno vijeće za nevladine neprofitne organizacije; njemačku Saveznu [strategiju](#) za građanski angažman i njezin Temelj za građanski angažman i volontiranje; dansku [Strategiju](#) za civilno društvo za razdoblje 2022. – 2025.; finsku [Strategiju](#) za civilno društvo i Savjetodavni [odbor](#) za politiku civilnog društva; i portugalsku Platformu organizacija civilnog društva / Građanski dom.

²⁹Vidjeti, na primjer, njemačke projekte financirane na saveznoj razini: REspect!. i Hate Aid; kooperativne saveze i saveznu infrastrukturu „[toneshift – Network against Online Hate and Disinformation](#)” (promjena tona – mreža protiv mržnje i dezinformacija na internetu).

koordinirano djelovanje na razini država članica, EU-a i na međunarodnoj razini kako bi se pratila kretanja koja utječu na organizacije civilnog društva, provodile preventivne mjere kao odgovor na rana upozorenja da se sužava prostor za građansko djelovanje te kako bi se organizacije civilnog društva zaštitile od takvih prijetnji i napada. U tu svrhu i radi dobivanja pregleda postojećih inicijativa za praćenje na lokalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini te na razini EU-a, Komisija će u suradnji s FRA-om uspostaviti **internetski centar znanja o prostoru za građansko djelovanje**. Kroz taj će se centar olakšati pristup postojećim projektima praćenja i zaštite, alatima i aktivnostima, uključujući dostupne mjere zaštite.

Konsolidiranjem informacija centar će pomoći u utvrđivanju trendova i nedostataka u praćenju prostora za građansko djelovanje i tako potpomagati relevantne mjere u vezi s tim kretanjima. Na temelju toga **moгу se razmotriti daljnje mjere zaštite**, kao što su hitna pomoć ugroženim organizacijama, koordinacija dostupnih zaštitnih mjera u državama članicama te izobrazba i potpora u administrativnim, pravnim i logističkim pitanjima. Znanje o stanju na terenu koje počiva na dokazima ključno je kako bi se mogao osigurati odgovarajući odgovor na specifične potrebe organizacija civilnog društva i boraca za ljudska prava.

Važno je osigurati da se politikama i zakonodavstvom EU-a i nacionalnim politikama i zakonodavstvom promiče poticajno okruženje za organizacije civilnog društva te pojačati mjere za praćenje i zaštitu organizacija civilnog društva. Na primjer, procjene učinka i dijalozima o provedbi važni su strukturirani procesi koji pomažu u utvrđivanju i procjeni učinaka i posljedica planiranih politika i zakonodavstva. Komisija će nastaviti mjeriti **učinke svojih inicijativa na civilno društvo u procjenama učinka i evaluacijama unutar okvira za bolju regulativu**.

Kako bi poduprla države članice u daljnjoj provedbi Preporuke (EU) 2023/2836, **Komisija će organizirati razmjenu informacija s državama članicama u cilju jačanja potpore i zaštite organizacija civilnog društva** te među relevantnim javnim tijelima i dionicima, a uz to podupirati osposobljavanje pravosudnih djelatnika na nacionalnoj razini na temu strateških tužbi usmjerenih protiv javnog djelovanja i Povelje. U kontekstu **proširenja** Komisija će **ojačati svoje sustave ranog upozoravanja** kako bi se bolje odgovorilo na nove prijetnje.

Komisija će poduzeti sljedeće:

- podupirati stvaranje internetskog centra znanja o prostoru za građansko djelovanje, u kojem će se dokumentirati postojeće inicijative za praćenje prostora za građansko djelovanje i izvješća i resursi za njegovu zaštitu na nacionalnoj razini, razini EU-a i međunarodnoj razini, u suradnji s FRA-om,
- istražiti mogućnosti za jačanje i koordinaciju dostupnih mjera zaštite za organizacije civilnog društva i borbe za ljudska prava koji su u opasnosti u EU-u,
- podupirati osposobljavanje pravosudnih stručnjaka o strateškim tužbama usmjerenima protiv javnog djelovanja koje se podižu protiv organizacija civilnog društva i o sudskim postupcima povezanim s Poveljom, posebno u pogledu slobode udruživanja, izražavanja i okupljanja,

- podupirati izgradnju nacionalnih kapaciteta i organizirati razmjene s državama članicama o Preporuci Komisije (EU) 2023/2836 u vezi sa zaštitom i potporom, u suradnji s relevantnim akterima, uključujući Europski gospodarski i socijalni odbor i Agenciju Europske unije za temeljna prava,
- ojačati sustave ranog upozoravanja EU-a za otkrivanje novih znakova sužavanja prostora za građansko djelovanje u zemljama proširenja.

Države članice pozivaju se da:

- razviju ili ažuriraju namjenske nacionalne strategije ili akcijske planove za potporu, zaštitu i osnaživanje organizacija civilnog društva te pruže siguran i poticajan prostor za građansko djelovanje, u skladu s Preporukom Komisije (EU) 2023/2836.

Agencija EU-a za temeljna prava poziva se da:

- nastavi pratiti prostor za građansko djelovanje i izvješćivati o njemu te uspostavi mrežu predstavnika iz nacionalnih institucija i tijela, institucija i tijela EU-a, organizacija civilnog društva i međunarodnih organizacija koje rade na praćenju i zaštiti prostora za građansko djelovanje kako bi mogli razmjenjivati podatke, iskustva i najbolju praksu.

4. ODGOVARAJUĆE, ODRŽIVO I TRANSPARENTNO FINANCIRANJE CIVILNOG DRUŠTVA

Kao dio općeg poticajnog okruženja, organizacijama civilnog društva potrebna je **odgovarajuća i održiva potpora** kako bi mogle nastaviti svoje, iznimno važno, djelovanje te istinski surađivati s donositeljima odluka i nastaviti smisleno doprinosti našim društvima. U tom je pogledu ključno **dugoročno, predvidljivo i dostatno financiranje** kako bi se osigurala stabilnost koja je organizacijama civilnog društva potrebna za neovisno i uspješno djelovanje.

Za financiranje svojih aktivnosti organizacije civilnog društva oslanjaju se na kombinaciju **javnih i privatnih izvora**. U EU-u Komisija i države članice podupiru organizacije civilnog društva na različite načine, među ostalim bespovratnim sredstvima za rad i financiranjem na temelju projekata. Organizacije civilnog društva mogu primiti financijska sredstva i u obliku pojedinačnih donacija i bespovratnih sredstava od privatnih zaklada, filantropskih organizacija ili poduzeća. Dodatna financijska potpora može proizlaziti iz programa dodjele, kao što je slučaj u nekoliko država članica, te je moguće da porezni obveznici izravno u svojoj prijavi poreza na dohodak odrede fiksni postotak ili iznos koji će se platiti subjektu koji ispunjava uvjete³⁰.

Financiranje je ključno za cijeli spektar aktivnosti organizacija civilnog društva. Nekoliko programa EU-a posebno je namijenjeno financiranju uključivanja civilnog društva u razvoj, provedbu, praćenje i izvršavanje zakonodavstva i politika EU-a. Iz nekoliko programa EU-a podupiru se aktivnosti organizacija civilnog društva u raznim područjima politika³¹. Među njima su Obzor Europa, uključujući Instrument za novi

³⁰Takve sustave imaju Italija, Litva, Mađarska, Portugal, Rumunjska, Slovenija i Slovačka Republika.

³¹Ti se programi mogu provoditi u okviru izravnog, neizravnog ili podijeljenog upravljanja. Države članice EU-a upravljaju s otprilike 80 % izvora financiranja EU-a za nevladine organizacije. Svaka država pruža [detaljne informacije o financiranju](#) i postupcima prijave na internetskim stranicama upravljačkih tijela. Dodjela sredstava EU-a u okviru izravnog upravljanja temelji se na javno dostupnim pozivima. Na temelju

europski Bauhaus, Europski socijalni fond plus (ESF+), program Građani, ravnopravnost, prava i vrijednosti (CERV), Erasmus+, Program jedinstvenog tržišta, Fond za azil, migracije i integraciju (FAMI), program Pravosuđe, program LEADER (poveznice između mjera za ruralni razvoj), Program EU-a za borbu protiv prijevara i program LIFE. U regiji proširenja EU pruža potporu organizacijama civilnog društva među ostalim putem Instrumenta pretprijetne pomoći (IPA III). Financijska sredstva EU-a dopunjuju bespovratna sredstva Europskog gospodarskog prostora i Norveške, kojima se putem [Fonda za aktivne građane](#) podupiru organizacije civilnog društva u Europi.

Partnerstvo i transparentnost glavna su načela za financiranje sredstvima EU-a. **Načelo partnerstva Europske unije** iziskuje blisku suradnju između javnih tijela i niza raznih partnera, uključujući socijalne partnere i organizacije civilnog društva, tijekom cijelog životnog ciklusa programa koje financira EU. Tim se načelom osigurava da različiti dionici budu uključeni u pripremu, provedbu, praćenje i evaluaciju sredstava EU-a kako bi se poboljšala njihova djelotvornost, učinkovitost i odgovornost³².

Transparentnost, u skladu s postojećim pravnim zahtjevima, i dalje je vodeće načelo u upravljanju proračunom EU-a. Uspostavljene su posebne zaštitne mjere i postupci kako bi se osiguralo da financiranje sredstvima EU-a za sve vrste korisnika (od poduzeća, preko organizacija civilnog društva do pojedinaca) bude **transparentno i uz preuzimanje odgovornosti** i da se **poštuju vrijednosti EU-a**, među ostalim objavljivanjem informacija o primateljima sredstava EU-a u okviru izravnog i neizravnog upravljanja³³.

U skladu s primjenjivim pravilima, posebno [Financijskom uredbom](#) EU-a, kao i ugovornim okvirima za bespovratna sredstva, uspostavljene su snažne zaštitne mjere kako bi se osiguralo da **svi subjekti i projekti čiji ciljevi nisu u skladu s vrijednostima EU-a ne primaju potporu**. Kako bi se dodatno postrožile te zaštitne mjere i zahtjevi, Komisija se obvezala u okviru razvoja alata [Arachne](#) za procjenu rizika razmotriti izvedivost dodavanja pokazatelja rizika radi boljih provjera usklađenosti s vrijednostima EU-a, ako je to tehnički moguće i u skladu s pravom, te ispitati izvedivost povećanja učestalosti ažuriranja javno dostupnih podataka u svojem sustavu financijske transparentnosti³⁴. Osim toga, Komisija je objavila obavijest sa [smjernicama](#) o vrsti aktivnosti koje Unija ne bi trebala zahtijevati kao uvjet za financiranje u okviru razvoja politika i zakonodavstva te provedbe, praćenja i izvršavanja politika.

Potrebno je dodatno raditi na **dostupnosti javnog financiranja u cijelom EU-u**. Organizacije civilnog društva izvješćuju da je javno financiranje često prvenstveno usmjereno na državne institucije, s ograničenim i nedosljednim pristupom za organizacije civilnog društva, posebno one lokalne i manje³⁵. Osim toga, organizacije civilnog društva koje rade na temama povezanima sa skupinama koje su nedovoljno zastupljene,

pravila utvrđenih u [Financijskoj uredbi EU-a \(EU, Euratom\) 2024/2509](#), uključujući ključna načela transparentnosti i jednakog postupanja, svi valjani zahtjevi za financiranje procjenjuju se na temelju kriterija prihvatljivosti i kriterija za isključenje, odabir i dodjelu navedenih u pozivima. Za pregled vidjeti [Mogućnosti financiranja za nevladine organizacije](#).

³²To je načelo ojačano uključivanjem mogućnosti dodjele odgovarajućeg postotka sredstava za izgradnju administrativnih kapaciteta socijalnih partnera i organizacija civilnog društva te isticanjem uloge [Europskog kodeksa ponašanja za partnerstvo](#) u svim fazama programiranja i provedbe.

³³Te su informacije javno dostupne na internetskim stranicama Komisijina [sustava financijske transparentnosti](#). Nedavnom revizijom Financijske uredbe uvedene su ambicioznije odredbe o transparentnosti od razdoblja VFO-a nakon 2027.

³⁴Vidjeti odgovore Komisije na [Tematsko izvješće Europskog revizorskog suda br. 11/2025](#).

³⁵[Sažeto činjenično izvješće](#).

marginalizirane i u ranjivom položaju često imaju poteškoća s pristupom dugoročnom financiranju.

Komisija je već poduzela nekoliko koraka kako bi **pojednostavnila** primjenjive postupke, **smanjila administrativno opterećenje** i **uskladila** te postupke s potrebama organizacija civilnog društva na terenu (npr. jednokratnim plaćanjima i višegodišnjim programima rada). Povećana upotreba financijske potpore trećim stranama, u okviru koje veće organizacije civilnog društva isplaćuju sredstva EU-a manjim organizacijama, omogućuje da sredstva EU-a dopru do malih i lokalnih organizacija koje im inače ne bi mogle pristupiti, a time se podupire raznolikost udruženja civilnog društva. Primjerice, vrlo je važna u podupiranju organizacija civilnog društva koje rade na zaštiti i promicanju vrijednosti EU-a u okviru programa kao što su [EU DEAR](#) i Građani, ravnopravnost, prava i vrijednosti³⁶.

S ukupnim proračunom od više od **1,5 milijardi EUR za razdoblje 2021. – 2027. program Građani, ravnopravnost, prava i vrijednosti** jedinstven je u smislu financiranja organizacija civilnog društva jer je često jedini izvor financiranja dostupan organizacijama koje rade na temeljnim pravima i vrijednostima u EU-u. Od 2021. iz njega je pružena potpora više od 6000 organizacija civilnog društva u svim državama članicama i zemljama izvan EU-a koje ispunjavaju uvjete. U prve četiri godine provedbe programa organizacije civilnog društva bile su njegovi glavni korisnici, koji su primili 77 % dodijeljenih sredstava. Komisija će nastaviti pružati financijsku potporu ugroženim organizacijama civilnog društva i borcima za ljudska prava, među ostalim istraživanjem mogućnosti **daljnjeg proširenja upotrebe financijske potpore na programe trećih strana** u okviru relevantnih programa financiranja EU-a.

U prijedlogu Komisije za **višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2028. – 2034.**³⁷, donesenom 16. srpnja 2025., jasno je da će financijska potpora organizacijama civilnog društva ostati prioritet u narednim godinama u nizu područja politika. Novi **program AgoraEU** temeljit će se na uspjehu postojećih programa Kreativna Europa i Građani, ravnopravnost, prava i vrijednosti, s **povećanim ukupnim okvirnim proračunom od gotovo 9 milijardi EUR**. Jačanjem potpore za kulturu, medije i civilno društvo AgoraEU će poboljšati zaštitu i promicanje temeljnih prava, poticati demokratsko sudjelovanje i otpornost, promicati kulturnu raznolikost i umjetničku slobodu te poticati slobodno i raznoliko informacijsko okruženje.

Predloženi [program Erasmus+](#) uključivat će i [Europske snage solidarnosti](#), s okvirnim proračunom od **40,8 milijardi EUR**, a osim potpore za stjecanje vještina, promicat će i otpornost, sudjelovanje u demokratskom životu i građanski angažman formalnim, neformalnim i informalnim učenjem. Iz [programa Obzor Europa](#) nastavit će se podupirati istraživanja usmjerena na jačanje demokracije, među ostalim promicanjem građanskog angažmana.

U okviru prijedloga VFO-a predloženi **nacionalni i regionalni partnerski planovi** usmjereni su i na podupiranje reformi i ulaganja za izgradnju kapaciteta civilnog društva i socijalnih partnera za očuvanje vrijednosti EU-a, građanskog obrazovanja i sudjelovanja mladih. U prijedlogu VFO-a također se prepoznaje i potvrđuje načelo partnerstva s organizacijama civilnog društva na temelju **pristupa višerazinskog upravljanja. Instrument EU-a**, koji je također predložen u okviru tog fonda, osigurava, među ostalim,

³⁶[Izvješće o međuevaluaciji programa Građani, ravnopravnost, prava i vrijednosti \(CERV\)](#); i [Izvješće o Povelji za 2024.](#)

³⁷Više informacija o prijedlogu EU-a za VFO za razdoblje 2028. – 2034. dostupno je [ovdje](#).

financiranje mjera u području klime i okoliša, uključujući za potporu i osnaživanje organizacija civilnog društva. Općenito, kad se donese, VFO za razdoblje 2028. – 2034. dodatno će uskladiti i pojednostavniti postupke, čime će se smanjiti administrativno opterećenje za organizacije civilnog društva na terenu. Komisija stoga poziva Europski parlament i Vijeće da u predstojećim pregovorima o VFO-u za razdoblje 2028. – 2034. razmotre važnu ulogu financiranja organizacija civilnog društva.

4.1. Mobiliziranje aktera i udruživanje resursa

Financijska sredstva EU-a ključna su za osnaživanje organizacija civilnog društva, ali jasno je da se potrebe za financiranjem organizacija civilnog društva u EU-u i zemljama kandidatkinja mogu ispuniti samo financiranjem iz različitih izvora. Osim javnih donatora na nacionalnoj razini, razini EU-a i međunarodnoj razini, sve veću ulogu imaju i **privatni donatori** (uključujući poduzeća) i **filantropske organizacije** (pojedinačne zaklade, udružena sredstva i mreže). Sami donatori moraju moći djelovati u poticajnom pravnom i regulatornom okruženju koje štiti filantropske slobode i olakšava (prekogrančne) donacije. To uključuje pravni okvir kojim se priznaju zaklade i udruženja (uključujući prekogranične) te osigurava da organizacije civilnog društva i donatori dobiju porezne poticaje za donacije koje države članice žele pružiti³⁸.

Organizacije civilnog društva izvješćuju da je često teško pronaći informacije o različitim vrstama financiranja koje su dostupne i o subjektima koji ih pružaju. Postoji potreba za većom razmjenom informacija, dijalogom i suradnjom među donatorima te između donatora i organizacija civilnog društva kako bi se više strateški odlučivalo o različitim načinima pružanja potpore i izbjegavanja udvostručavanja. **Komisija će stoga olakšati dijalog među donatorima** te između donatora i organizacija civilnog društva, među ostalim putem Platforme civilnog društva, kako bi se razmijenila iskustva, utvrdili nedostaci u financiranju i bolje osigurala komplementarnost izvora financiranja.

Organizacijama civilnog društva često su potrebne druge vrste potpore, kao što je **materijalna pomoć**, koju mogu pružiti stručnjaci ili volonteri. Za snalaženje u trenutačnom pravnom, administrativnom, regulatornom i tehnološkom okruženju u kojem organizacije civilnog društva sve više djeluju pogotovo su potrebna ne samo nužna financijska sredstva, već i posebne vještine i stručnost. **Pravna potpora koju pružaju pro bono odvjetnici** može imati bitnu ulogu u tom pogledu³⁹. Mogu pomagati u pravnim pitanjima i pitanjima usklađenosti (npr. o primjenjivim obvezama zapošljavanja i poreznim obvezama) te organizacijama civilnog društva dati više prostora za obavljanje njihovih glavnih aktivnosti i pružati potporu u njima (npr. istraživanje, izgradnja kapaciteta i osposobljavanje, strateški sudski sporovi).

Pro bono odvjetnici mogu podupirati organizacije civilnog društva i u borbi protiv prijetnji i napada, kao što su kampanje ocrnjivanja i strateške tužbe usmjerene protiv javnog djelovanja, među ostalim predstavljanjem organizacija na sudu i pružanjem pravnih savjeta. Komisija će stoga **raditi na povezivanju zajednica pro bono odvjetnika s organizacijama civilnog društva** u svim sektorima kojima je potrebna potpora kako bi

³⁸Načelom nediskriminacije utvrđuje se da države članice ne smiju ograničiti porezne olakšice na domaće dobrotvorne organizacije ili donacije/potraživanja domaćim subjektima, a isključiti usporedive strane dobrotvorne organizacije ili donacije/potraživanja usporedive sa stranim dobrotvornim organizacijama. Vidjeti Preporuku Vijeća C(2023) 1344 o razvoju okvirnih uvjeta za socijalnu ekonomiju i povezane radne dokumente službi.

³⁹Vidjeti, na primjer, usluge koje pruža [PILnet](#).

se olakšala potpora u administrativnim, pravnim i financijskim pitanjima te pitanjima mobilnosti.

Komisija će poduzeti sljedeće:

- olakšati dijalog među donatorima te između donatora i organizacija civilnog društva, među ostalim putem Platforme civilnog društva, kako bi se razmijenila iskustva, utvrdili nedostaci u financiranju i bolje osigurala komplementarnost izvora financiranja,
- raditi na povezivanju zajednica *pro bono* odvjetnika s organizacijama civilnog društva u svim sektorima kojima je potrebna potpora kako bi se olakšala potpora u administrativnim, pravnim i financijskim pitanjima te pitanjima mobilnosti,
- istražiti mogućnost daljnjeg proširenja upotrebe financijske potpore na programe trećih strana u okviru relevantnih programa financiranja EU-a, prema potrebi.

Države članice pozivaju se da:

- uspostave i održavaju poticajno pravno i regulatorno okruženje za organizacije civilnog društva i donatore, uključujući filantropiju, među ostalim provedbom načela nediskriminacije i šire Preporuke Vijeća o razvoju okvirnih uvjeta za socijalnu ekonomiju,
- dopune sredstva EU-a za organizacije civilnog društva domaćim mehanizmima potpore, u skladu s Preporukom Komisije (EU) 2023/2836.

5. CIVILNO DRUŠTVO U VANJSKOM DJELOVANJU EU-A

Predanost EU-a suradnji s civilnim društvom i zaštiti i podupiranju civilnog društva odražava se i u njegovu vanjskom djelovanju. EU blisko surađuje s civilnim društvom kako bi se **unaprijedilo ostvarivanje ljudskih prava za sve** primjenom univerzalnih normi vođenih međunarodnim pravom u području ljudskih prava. Organizacije civilnog društva znatno doprinose jačanju demokracije i otpornih društava na globalnoj razini. Na primjer, često djeluju kao provedbeni partneri za projekte koje EU financira u području razvojne suradnje, humanitarne pomoći i programa izgradnje kapaciteta te prate trgovinske sporazume i sporazume o pridruživanju kako bi se osiguralo poštovanje klauzula o ljudskim pravima i održivom razvoju.

5.1. Suradnja s organizacijama civilnog društva na međunarodnoj razini

Organizacije civilnog društva redovito se pozivaju da podijele svoje stručno znanje o vanjskim politikama EU-a i doprinesu dijalozima o ljudskim pravima koje EU redovito vodi s partnerskim zemljama i regijama. Na razini zemalja delegacije EU-a imaju ključnu ulogu u suradnji s organizacijama civilnog društva i borcima za ljudska prava te mogu pratiti stanje demokracije, ljudskih prava i prostora za građansko djelovanje na lokalnoj razini.

[Forum EU-a i nevladinih organizacija o ljudskim pravima](#) već desetljećima pruža organizacijama civilnog društva i borcima za ljudska prava redovitu priliku da raspravljaju o međunarodnim partnerstvima i ljudskim pravima i rješavaju probleme povezane s prostorom za građansko djelovanje na globalnoj razini, izravno s kolegama iz EU-a. [Forum za razvojnu politiku](#) i dva instrumenta civilnog društva za južno i istočno susjedstvo također služe za suradnju s organizacijama civilnog društva u nizu politika EU-a. Komisija

je predana jačanju svoje potpore civilnom društvu u cijelom svijetu, među ostalim kako bi se omogućilo sudjelovanje civilnog društva u multilateralnim forumima.

EU surađuje s organizacijama civilnog društva na provedbi strategije [Global Gateway](#) i u tu je svrhu uspostavio [Savjetodavnu platformu organizacija civilnog društva i lokalnih tijela za Global Gateway](#). Organizacije civilnog društva imaju važnu ulogu i u praćenju i provedbi trgovinskih sporazuma, posebno putem unutarnjih savjetodavnih skupina. EU je zajedno s državama članicama i civilnim društvom izradio **planove za suradnju s civilnim društvom** na razini partnerskih zemalja s ciljem uspostave održivog i strukturiranog dijaloga između tih aktera. U tom pogledu Komisija je i dalje predana podupiranju i promicanju [lokalnih odgovora organizacija civilnog društva i pravednih partnerstava](#) u humanitarnom okruženju. To će se postići podupiranjem i jačanjem kapaciteta organizacija civilnog društva, povećanjem iznosa humanitarne pomoći lokalnim organizacijama civilnog društva i postupnim prenošenjem više ovlasti na lokalne pružatelje pomoći, uključujući civilno društvo.

U okviru tih mehanizama u suradnji s organizacijama civilnog društva i borcima za ljudska prava primjenjuje se sigurnosno osjetljiv pristup u kojem se uzimaju u obzir posebne okolnosti sugovornika kako bi se osiguralo da se samim angažmanom organizacije ne izlažu dodatnim rizicima.

5.2. Zaštita i podupiranje organizacija civilnog društva na globalnoj razini

EU nastavlja svoju dugogodišnju tradiciju zaštite i podupiranja civilnog društva i prostora za građansko djelovanje na globalnoj i nacionalnoj razini. To je vidljivo, na primjer, u [Komunikaciji o suradnji Europe s civilnim društvom u vanjskim odnosima](#), [Akcijskom planu EU-a za ljudska prava i demokraciju za razdoblje 2020. – 2027.](#)⁴⁰, [Smjernicama EU-a o ljudskim pravima](#) i [Smjernicama EU-a o borcima za ljudska prava](#) te u [Zaključcima Vijeća o demokraciji iz 2019.](#), kao i u primjeni pristupa koji polazi od ljudskih prava u međunarodnim partnerstvima⁴¹. Potpora organizacijama civilnog društva i borcima za ljudska prava te povećanje sudjelovanja u javnom i političkom životu, posebno žena i mladih, glavni su prioriteti vanjske politike EU-a.

Kako bi se dodatno napredovalo prema tim ciljevima, EU surađuje s međunarodnim organizacijama i forumima koji razvijaju norme za prostor za građansko djelovanje. Među njima su Vijeće Europe, Ujedinjeni narodi, Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj te Ured za demokratske institucije i ljudska prava Organizacije za europsku sigurnost i suradnju.

[Godišnja izvješća EU-a o ljudskim pravima i demokraciji](#) važan su instrument za praćenje stanja organizacija civilnog društva i prostora za građansko djelovanje na globalnoj razini. Drugi mehanizmi, kao što su misije za promatranje izbora, omogućuju EU-u da procijeni izbornu okruženje, uključujući uvjete za promatranje domaćeg civilnog društva, te u tim misijama u velikoj mjeri surađuje s civilnim društvom.

Podupiranje kapaciteta i otpornosti organizacija civilnog društva, posebno lokalnih, kako bi mogle uspješno sudjelovati u postupcima oblikovanja politika prioritet je u **istočnom**

⁴⁰Produljenje Akcijskog plana za ljudska prava i demokraciju bilo je popraćeno [Zaključcima Vijeća](#), u kojima se ponovno potvrđuje potpora EU-a civilnom društvu i borcima za ljudska prava kao jedan od glavnih prioriteta vanjske politike EU-a.

⁴¹Radni dokument službi Komisije, [Primjena pristupa međunarodnim partnerstvima koji se temelji na ljudskim pravima](#).

susjedstvu, posebno u kontekstu sužavanja prostora za građansko djelovanje⁴². [Pakt za Mediteran](#) naglašava važnost održavanja dinamičnog civilnog društva u južnom susjedstvu, a cilj mu je osnažiti civilno društvo, mlade i lokalne zajednice, izgraditi njihove kapacitete i poticati njihovo sudjelovanje u lokalnim ili regionalnim dijalogima.

EU je pojačao svoje djelovanje za zaštitu prostora za građansko djelovanje i boraca za ljudska prava, među ostalim kad su meta transnacionalne represije na internetu ili u drugom kontekstu. Na primjer, pokrenuo je sustav EU-a za poticajno okruženje (EU SEE)⁴³ za civilno društvo, koji podupire organizacije civilnog društva u više od 80 zemalja u praćenju njihova prostora za građansko djelovanje, ranom upozoravanju na ograničenja i odgovorima.

Komisija je pružila smjernice i u svojem [Priručniku o Zakoniku o vizama](#), među ostalim o izdavanju viza za borce za ljudska prava, a nudi i obuku na tu temu⁴⁴. Zajedno s državama članicama nastavit će promicati Priručnik i njegovu provedbu, posebno u vezi sa smjernicama o posebnim potrebama boraca za ljudska prava.

5.3. Osiguravanje financijskih sredstava, izgradnja partnerstava

EU od 2013. podupire [Europsku zakladu za demokraciju](#)⁴⁵, koja organizacijama civilnog društva i borcima za ljudska prava pruža bitnu potporu i zaštitu u kriznim i represivnim okruženjima. **Mehanizam EU-a za borce za ljudska prava** poseban je mehanizam zaštite koji EU financira, a uspostavljen je za potporu borcima za ljudska prava u trećim zemljama⁴⁶ i pruža razne oblike potpore (npr. fizička i digitalna zaštita, pravna i medicinska potpora, praćenje suđenja i zatvora, izgradnja kapaciteta, zagovaranje, privremeno premještanje).

Organizacije civilnog društva dobivaju financijska sredstva i iz Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju (NDICI), primjerice bespovratna sredstva koja se dodjeljuju u okviru tematskih programa za ljudska prava, demokraciju i civilno društvo.

U skladu s Komisijinim **prijedlogom VFO-a za razdoblje 2028. – 2034.** suradnja s organizacijama civilnog društva u partnerskim zemljama i potpora tim organizacijama i dalje su prioritet u okviru predloženog [Instrumenta Globalna Europa](#). To uključuje trajnu predanost poštovanju ljudskih prava i demokracije na globalnoj razini.

5.4. Pogled u budućnost, povećanje otpornosti

EU će nastaviti podupirati prostor za građansko djelovanje i poticajno okruženje za civilno društvo u cijelom svijetu te će s pomoću postojećih mehanizama pratiti ljudska prava, demokraciju i prostor za građansko djelovanje. Također će i dalje pružati potporu i zaštitu organizacijama civilnog društva i borcima za ljudska prava koji su u opasnosti, među ostalim od transnacionalne represije, putem inicijativa kao što su ProtectDefenders.eu i Europska zaklada za demokraciju.

⁴²To uključuje potporu organizacijama civilnog društva, posebno onima na lokalnoj razini, u nekim zemljama u regiji Istočnog partnerstva.

⁴³EU SEE je partnerski program kojemu je cilj podupirati civilno društvo na globalnoj razini sprečavanjem pokušaja ograničavanja prostora za građansko djelovanje.

⁴⁴Obuka se provodi prvenstveno kao dio projekta koji sufinancira Europska komisija u okviru [Instrumenta za upravljanje granicama i viznu politiku](#), a priprema je Švedska agencija za migracije.

⁴⁵Europska zaklada za demokraciju je neovisna organizacija za dodjelu bespovratnih sredstava, koju su 2013. osnovali EU i njegove države članice kao samostalnu međunarodnu zakladu za poticanje demokracije u europskom susjedstvu, na zapadnom Balkanu, u Turskoj i šire.

⁴⁶[Od 2015. više od 85 000 boraca za ljudska prava](#) dobilo je potporu u okviru tog mehanizma.

EU intenzivira svoju suradnju s civilnim društvom na globalnoj i regionalnoj razini u važnim procesima kao što su **regionalni sastanci na vrhu**. I dalje će voditi redoviti dijalog s organizacijama civilnog društva kao ključnim partnerima u svojem radu u području ljudskih prava, demokracije i vanjske politike te će se savjetovati s tim organizacijama i braniteljima ljudskih prava u pripremi sljedećeg **akcijskog plana EU-a za ljudska prava i demokraciju**. Organizirat će i **zajedničke strukturirane dijaloge s civilnim društvom na visokoj razini** u partnerskim regijama, na primjer u okviru sastanka na vrhu Afričke unije i EU-a.

U okviru **Pakta za Mediteran** nekoliko inicijativa poboljšat će položaj glavnih aktera kako bi konkretno poduprli svoje zajednice – osnivanje Parlamentarne skupštine mladih za Mediteran, podupiranje razvoja mediteranske građanske službe, osnaživanje organizacija pod vodstvom žena kao ključnih utjecajnih osoba u svojim zajednicama i jačanje mehanizama suradnje na lokalnoj razini radi promicanja socijalne uključenosti, među ostalim za osobe u ranjivom položaju.

Komisija će poduzeti sljedeće:

- pojačati suradnju s civilnim društvom u svim područjima politike vanjskog djelovanja EU-a, među ostalim putem delegacija EU-a,
- savjetovati se s organizacijama civilnog društva o poticajnom okruženju za civilno društvo u kontekstu priprema za sljedeći akcijski plan EU-a za ljudska prava i demokraciju,
- pojačati potporu civilnom društvu u cijelom svijetu, među ostalim kako bi se omogućilo sudjelovanje civilnog društva u multilateralnim forumima,
- organizirati zajednički strukturirani dijalog s civilnim društvom na visokoj razini u okviru sastanka na vrhu Afričke unije i EU-a te nastaviti promicati takve zajedničke dijaloge sa svojim regionalnim partnerima,
- pojačati svoj angažman u okviru inicijative Tim Europa za demokraciju kako bi se raspravljalo o novim prijetnjama prostoru za građansko djelovanje,
- sklopiti nove okvirne sporazume o partnerstvu radi izgradnje kapaciteta i povezivanja organizacija civilnog društva ciljanim inicijativama u partnerskim regijama.

Države članice pozivaju se da:

- s delegacijama EU-a provode koordinaciju na terenu kako bi se osigurala djelotvorna provedba Akcijskog plana EU-a za ljudska prava i demokraciju i Smjernica EU-a o ljudskim pravima te poduprlo uvođenje nove generacije (2025. – 2027.) planova za suradnju s organizacijama civilnog društva za pojedine zemlje,
- informiraju o smjernicama iz Priručnika o Zakoniku o vizama o pojednostavnjenju izdavanja viza za borbe za ljudska prava koji traže zaštitu na području EU-a i osiguraju izgradnju kapaciteta, među ostalim novim tečajevima za obuku.

6. ZAKLJUČAK

Civilno društvo temelj je demokracije u cijelom EU-u i izvan njega. Civilno društvo doprinosi oblikovanju politika kao partner nacionalnim vladama i institucijama EU-a u provedbi politika i pružanjem raznih oblika potpore i usluga u svim sektorima društva.

Aktivno sudjelovanje civilnog društva u poticajnom prostoru za građansko djelovanje, bez prijetnji i napada, doprinosi promicanju i zaštiti vrijednosti na kojima se temelji EU.

Strategijom EU-a za civilno društvo postavljaju se temelji za pojačani angažman, podupiranje i zaštitu i veću ulogu civilnog društva. Predlaže se koherentan skup međusobno poticajnih mjera za djelotvorno poboljšanje zaštite i potpore za civilno društvo i omogućivanje uspješne i smislene suradnje s donositeljima odluka na razini EU-a i na nacionalnoj razini, kao i u vanjskom djelovanju EU-a.

Za provedbu ove Strategije potreban je angažman na svim razinama. Institucije, tijela i agencije EU-a, države članice i zemlje proširenja moraju dati svoj doprinos. U Strategiji se prepoznaje da prostor za građansko djelovanje u državama članicama i zemljama proširenja čini kontinuum i zajednički demokratski prostor te da je dinamično civilno društvo u poticajnom prostoru za građansko djelovanje ključno za napredak prema pristupanju. Na globalnoj razini EU će nastaviti surađivati sa svojim partnerskim zemljama i međunarodnim organizacijama kako bi se stvorilo poticajno okruženje za civilno društvo i potaknuli snažniji angažman, potpora i zaštita organizacija civilnog društva u cijelom svijetu.

Komisija će redovito organizirati rasprave s državama članicama, civilnim društvom, Europskim gospodarskim i socijalnim odborom, Agencijom EU-a za temeljna prava, međunarodnim organizacijama i drugim relevantnim akterima kako bi poduprla provedbu predloženih mjera i ocijenila napredak.

Komisija poziva Europski parlament i Vijeće te Europski gospodarski i socijalni odbor i Odbor regija da podrže provedbu ove Strategije. Iz sljedećeg višegodišnjeg financijskog okvira morat će se nastaviti pružati velika potpora organizacijama civilnog društva, a nastojat će se pojednostavniti procesi financiranja, smanjiti administrativno opterećenje i poboljšati pristup financiranju pomoću jednostavnih digitalnih alata.